

Kommunaalteenustega seotud veokite keskkonnamõju vähendamine Tallinnas

Mari Jüssi
SEI-Tallinn
september 2011

Uuringu eesmärk

Saada ülevaade:

- Tallinna **transpordi CO₂ heite suundumustest ja jaotusest sõidukite kaupa**. Tegemist on esimese detailsema
- **Peamiste kommunaalteenustega seotud veokite CO₂ heitkogustest** - jäätmeveokid, bussid, tänavapuhastusmasinad
- **Euroopa parimatest praktikatest** raskeveokite keskkonnamõju vähendamiseks linnades

Analüüsida regionaalseid ja kohalikke strateegiaid/arengukavasid (kui palju neis käsitletakse kliimamuutuste ja säästva transpordiga seotud temaatikat)

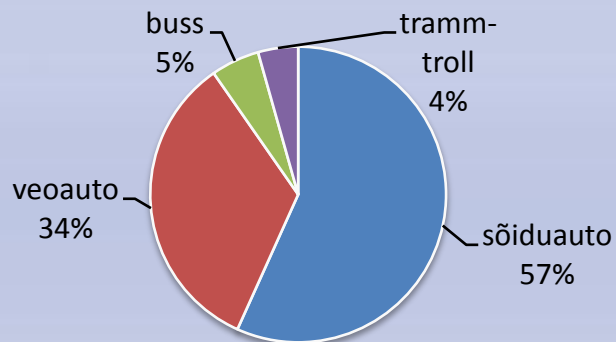
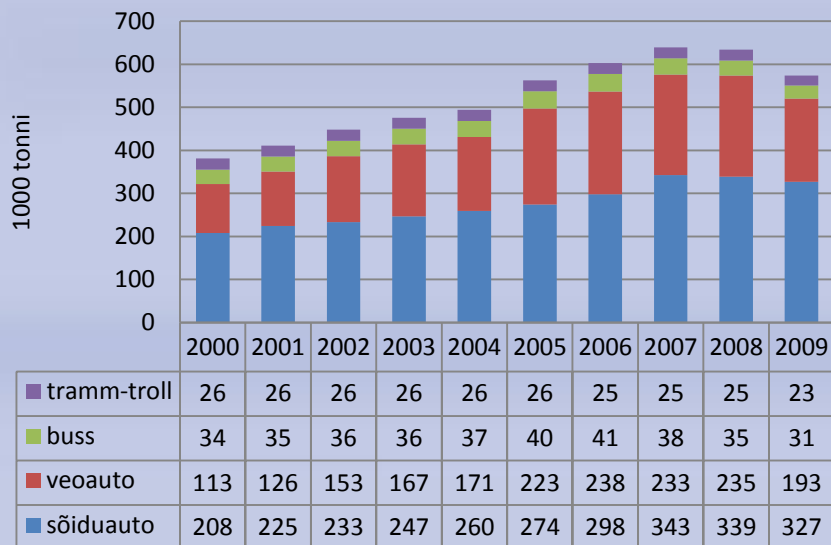
Analüüsida säästva sõiduviisi potentsiaali busside ja raskeveokite heite vähendamisel

- Küsitlus (Faktum Arico) – 13 suuremat kommunaalvaldkonna ettevõtet
- Transpordi süsinikuaudit tugineb Tallinna liiklusloenduste (TTÜ), COPERT mudeli (Keskkonnateabe Keskus) ja Soome LIPASTO heitetegurite andmetel
- Kokku analüüsiti 10 Tallinna transpordi arengukava/planeeringut

Tallinna transpordi CO₂ auditi peamised tulemused

CO₂e Tallinna transpordist

30% Eesti transpordi CO₂ emissioonist on pärit Tallinna liiklusest

57% Tallinna transpordi CO₂ on pärit sõiduautodest

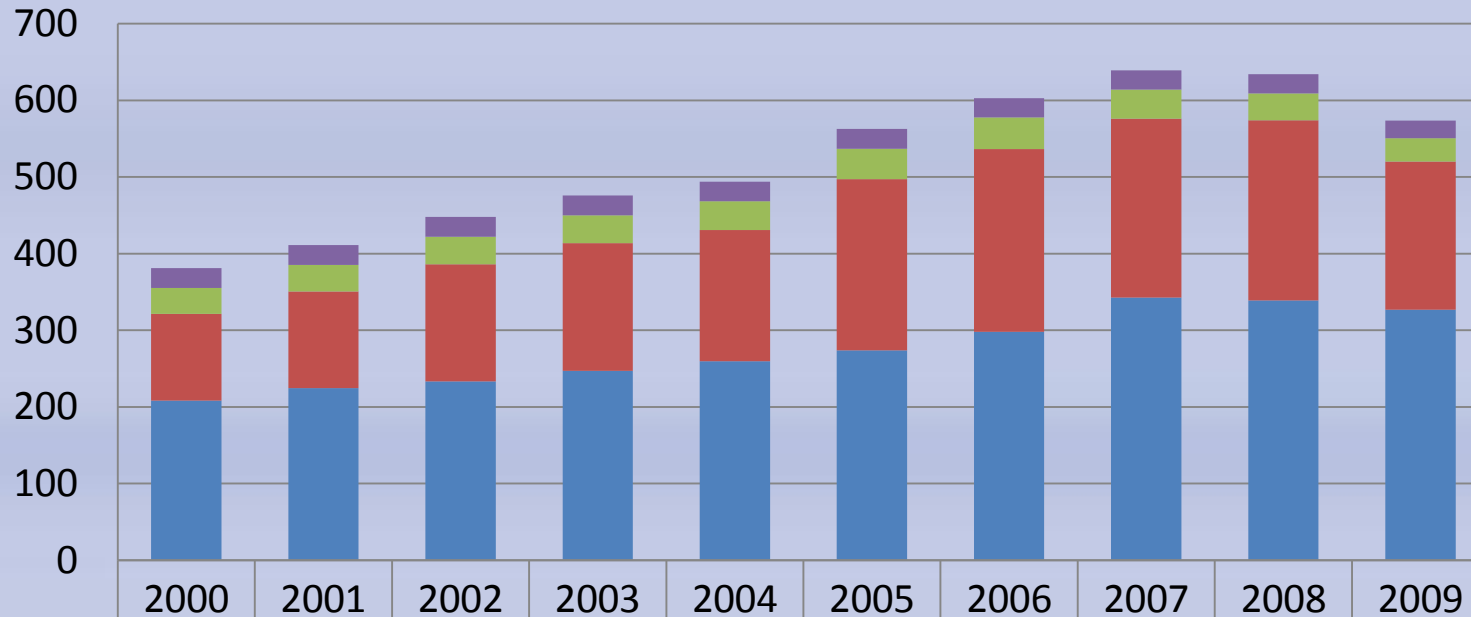
CO₂ heide on viimase 10 a jooksul kasvanud 54% eelkõige sõiduauto ja kaubavedude kasvu tõttu

Säästupotentsiaal on kõige suurem sõiduautode valdkonnas

Säästev sõiduviiis on võrdlemisi tõhus ja soodne viis kütusekulu ja CO₂ vähendamiseks - selle rakendamine kõikides kommunaalteenustega seotud ettevõtetes vähendaks Tallinna transpordi CO₂ heidet ca 0,25%, juhul kui seda rakendaks kõik sõidukijuhid, siis 2,5-5% .

CO₂e Tallinna transpordist

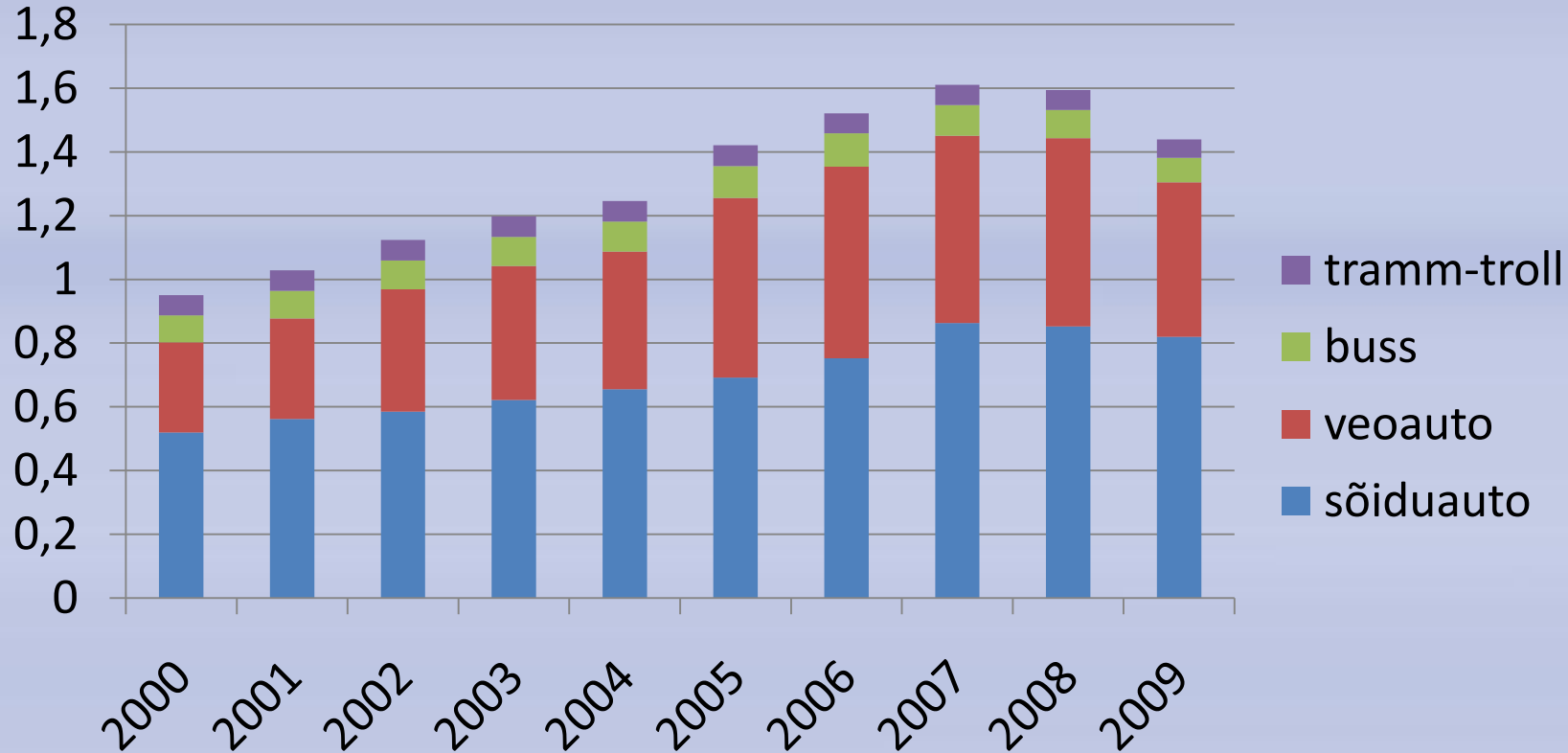
• Text
1000 tonni

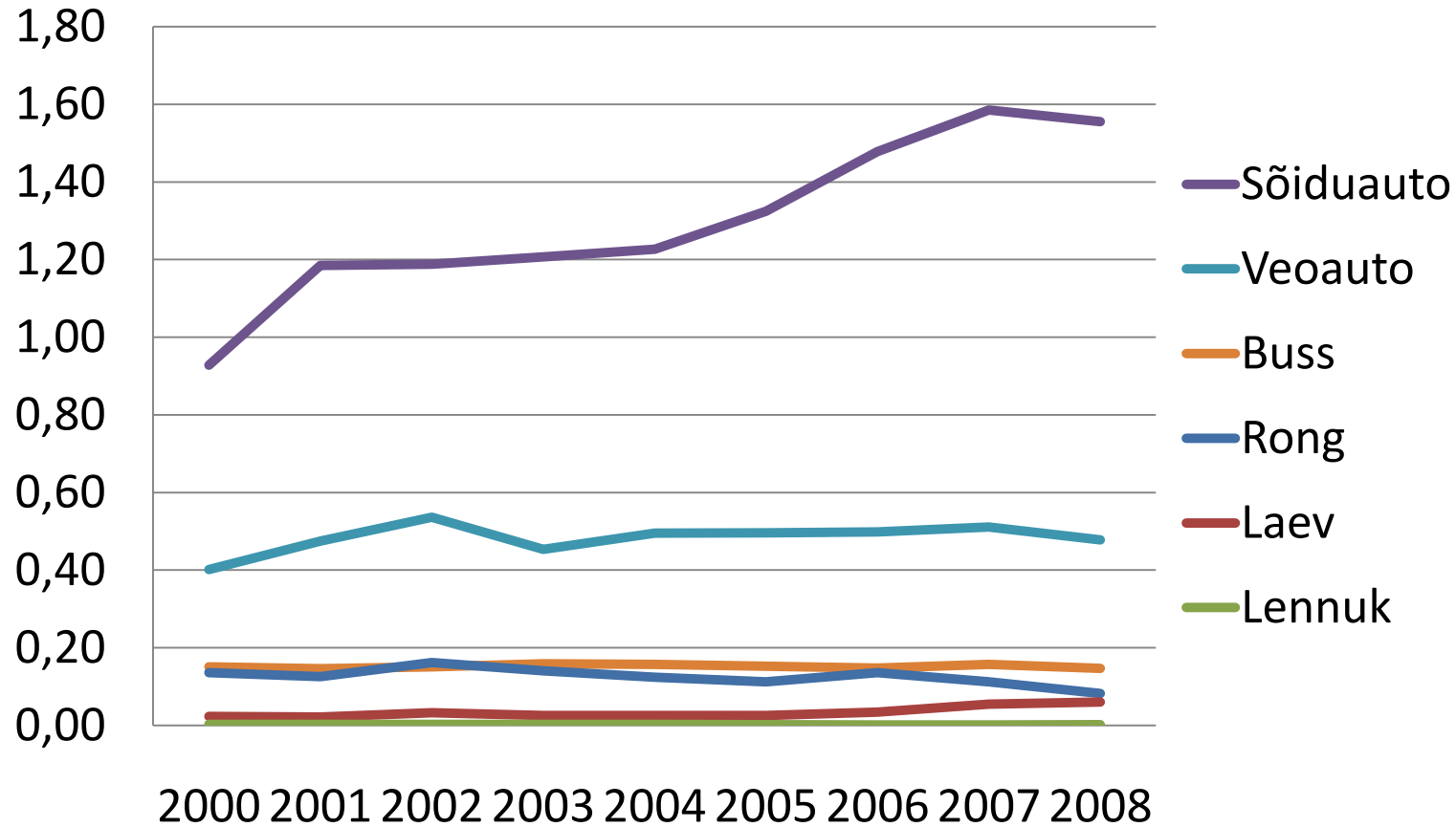
Lähteandmed: TTÜ, Keskkonnateabe Keskus, COPERT, LIPASTO

Tallinna liiklusest tulenev CO₂ e elaniku kohta (tonni aastas)

- Text

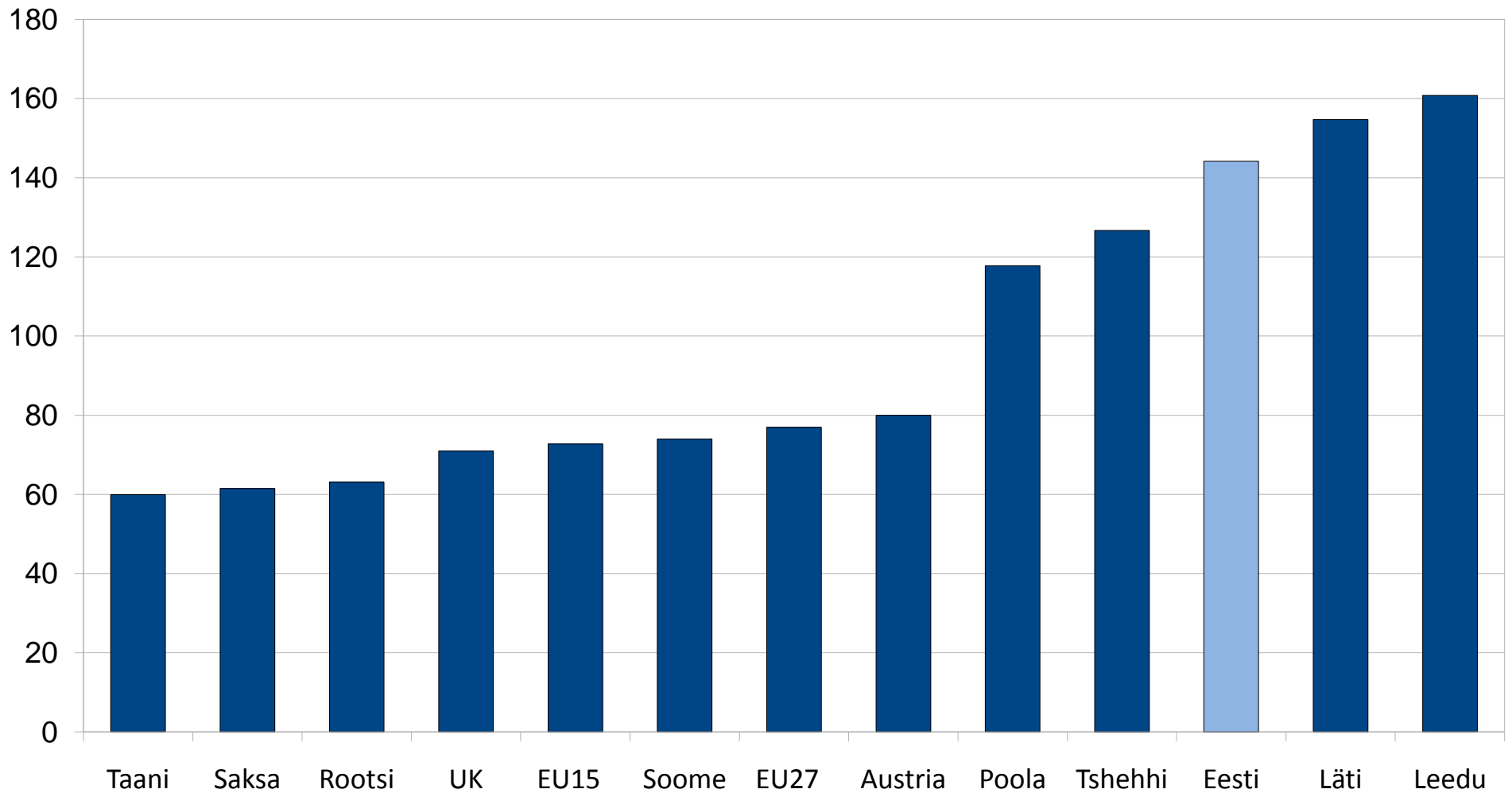

KHG heide Eestis 2000-2008 transpordiliigiti

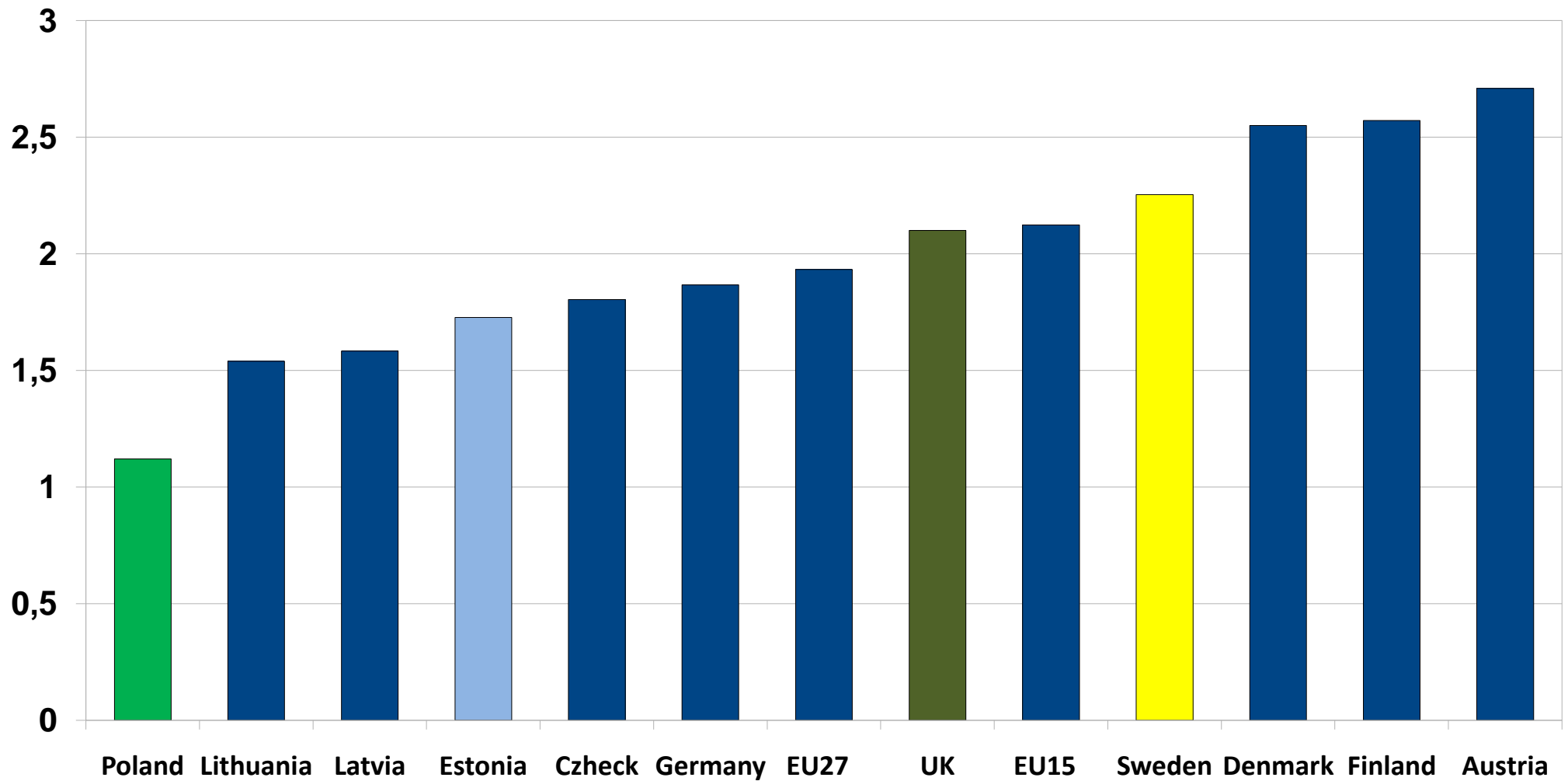
Lähteandmed: EEA, COPERT model

Transpordi KHG intensiivsus SKT suhtes (tonni miljoni EUR SKT kohta)

Allikas: Eurostat

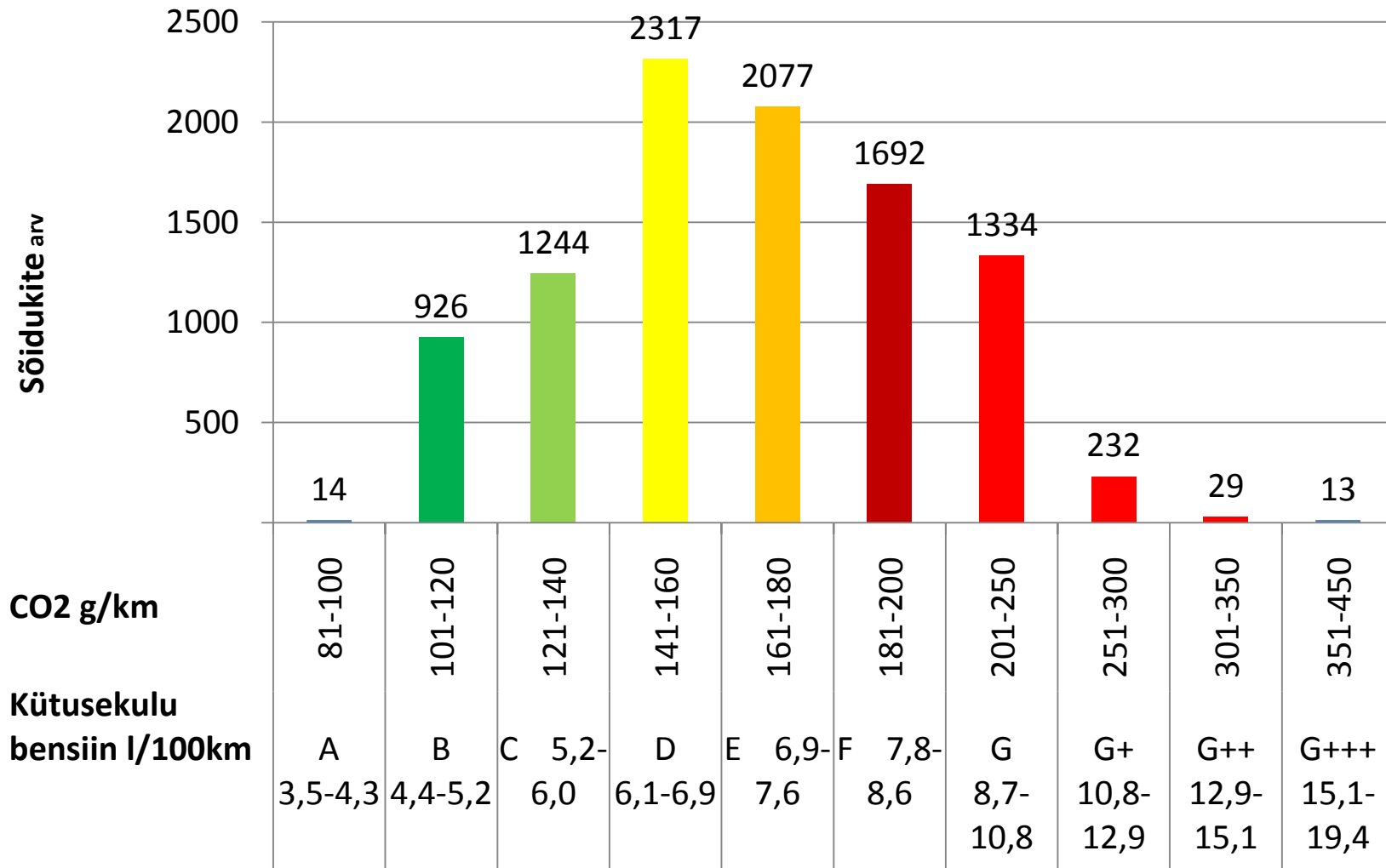
Transpordi KHG elaniku kohta 2008, tonni/a

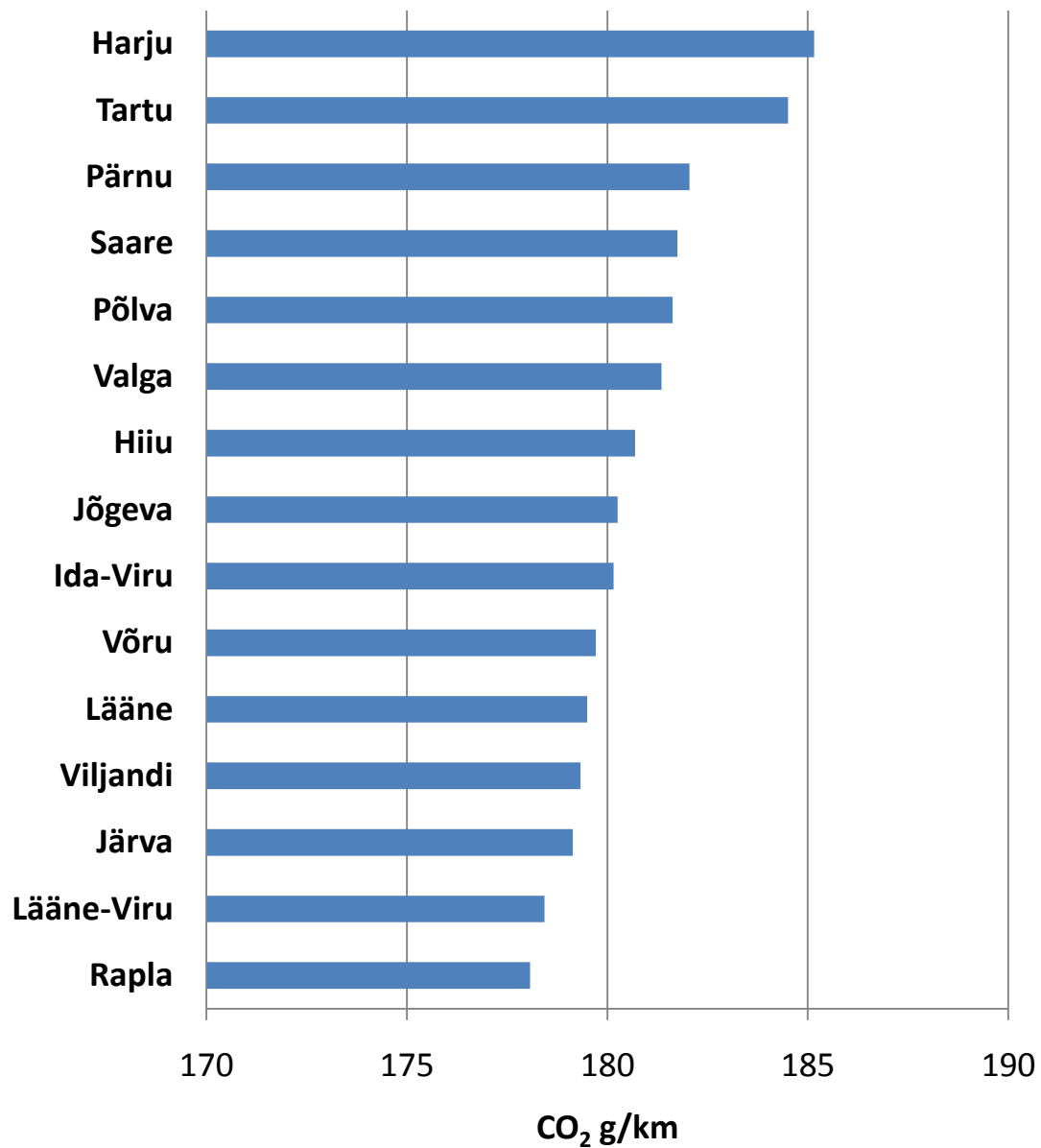

Source: Eurostat, (andmed puudutavad kogu transpordi KHG-d riigis)

2009. a Eestis registreeritud uued autod CO2 heite/energiaklassi järgi

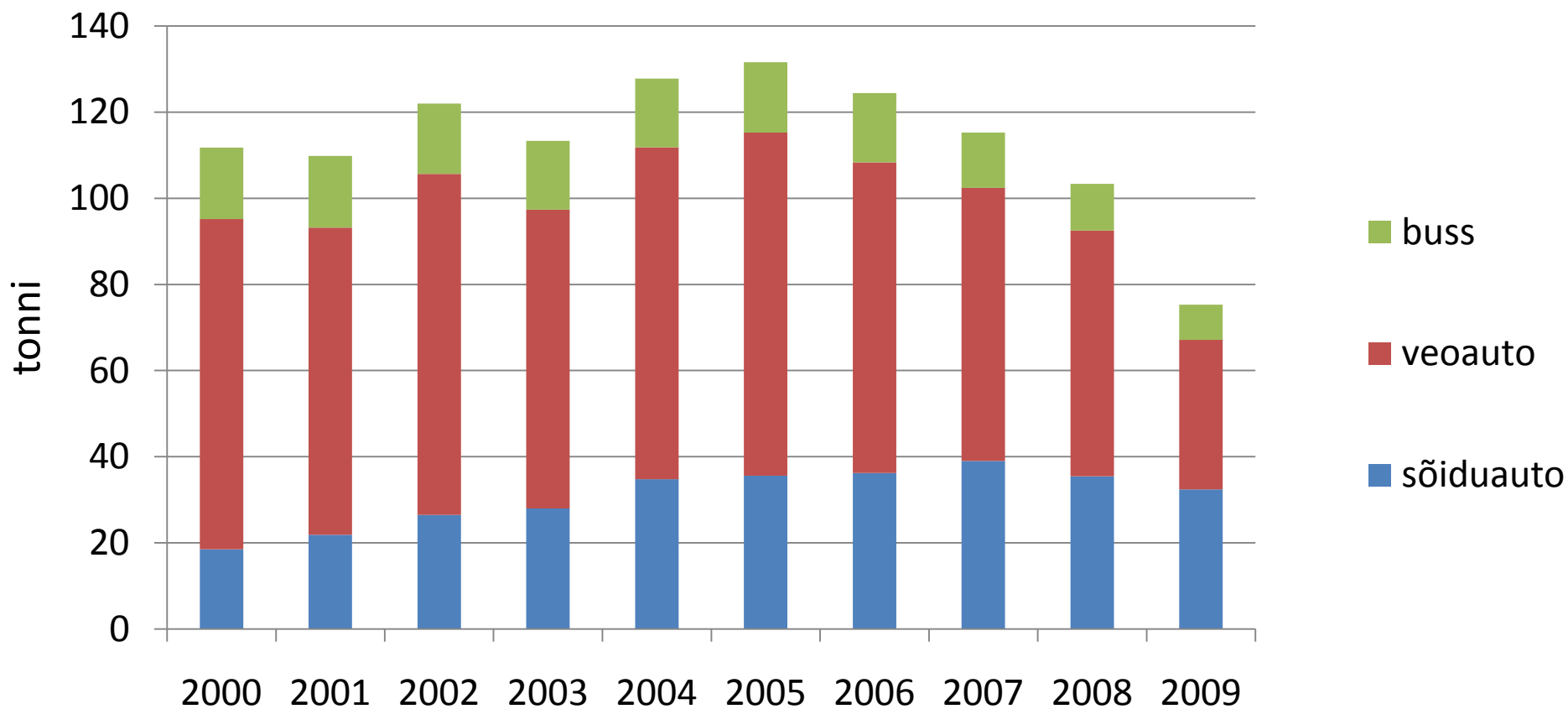

**2004-2009. a esmaselt
registreeritud uute
autode CO₂g/km
maakondade lõikes**

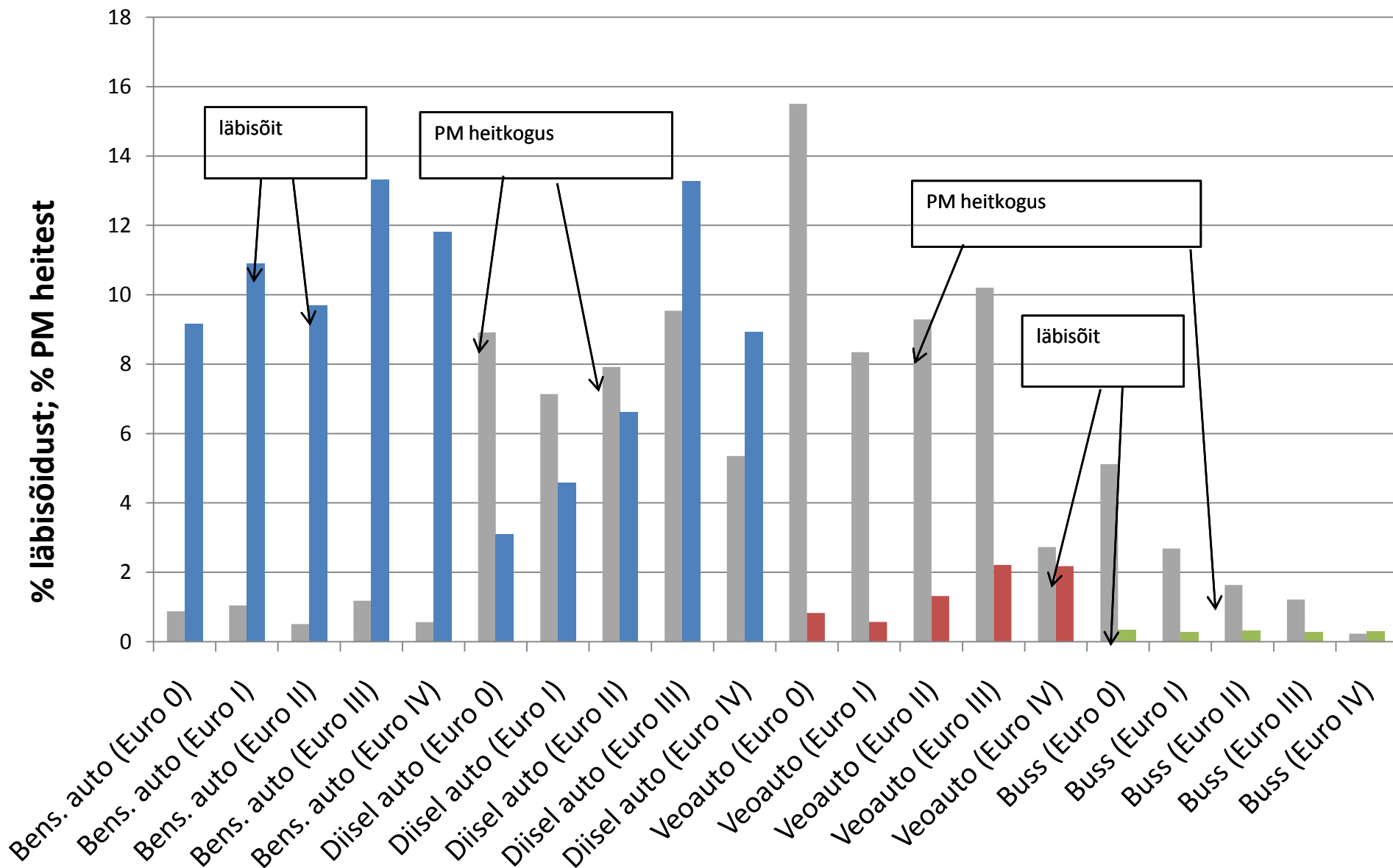
Allikas: Maanteeamet/Säästva Eesti Instituut

Peenosakeste heitkogused Tallinna liiklusest 2000-2009

Peenosakeste heitkogused Tallina liiklusest

Lähteandmed: TTÜ 2010, TTÜ 2007, Keskkonnateabe Keskus 2011, Lipasto 2011

Peenosakeste ja läbisõidu osakaal sõidukitüüpide ja euroklasside lõikes, % PM heitkogusest ja % läbisõidust. Lähteandmed: TTÜ 2010, TTÜ 2007, Keskkonnateabe Keskus 2011, Lipasto 2011

Intervjueeriti 13 suurimat kommunaalvaldkonna ettevõtet

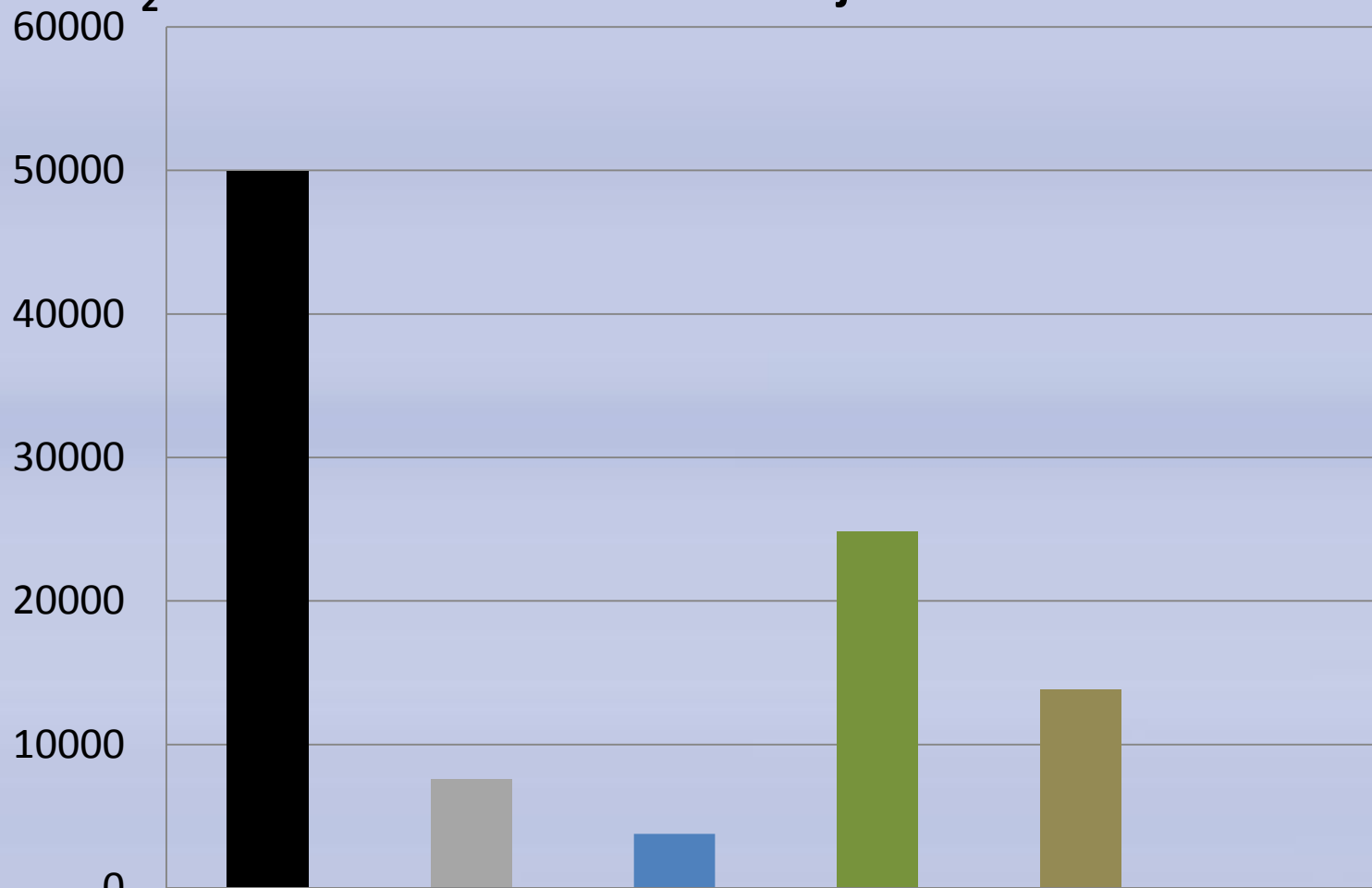
10% of Tallinn transpordi CO₂ heitest on pärit nendest ettevõtetest

Tallinna linnaliinibusside osakaal kogu linna bussiliikluse heitest – 87%

Kommunaateenuste veokite osakaal raskeveokite heitest – 14%

Valdkond	Veoki-juhtide arv	Veokite arv	Aastane läbisõit km/veok	Aastane läbisõit 1000 km/park	Aastane kütusekul u 1000l	Kulutused kütusele (1,165 EUR/l)	CO ₂ e tonni/a
Teedehoid	130	200	27500	5350	2407,5	2804738	8016
Tänavapuhastus	210	105	22333	2500	1203,6	1402233	4007
Bussid	600	300	63333	19000	7942	9252430	26442
Jäätmevedu	292	335	50021	12580	4404,2	5130893	14663
Muu	11	15	26528	120	19	22135	63
Kokku	1243	955	34745	39550	15976,3	18612429	53192

CO₂heide Tallinna kommunaalamajanduse ettevõtetest 2010

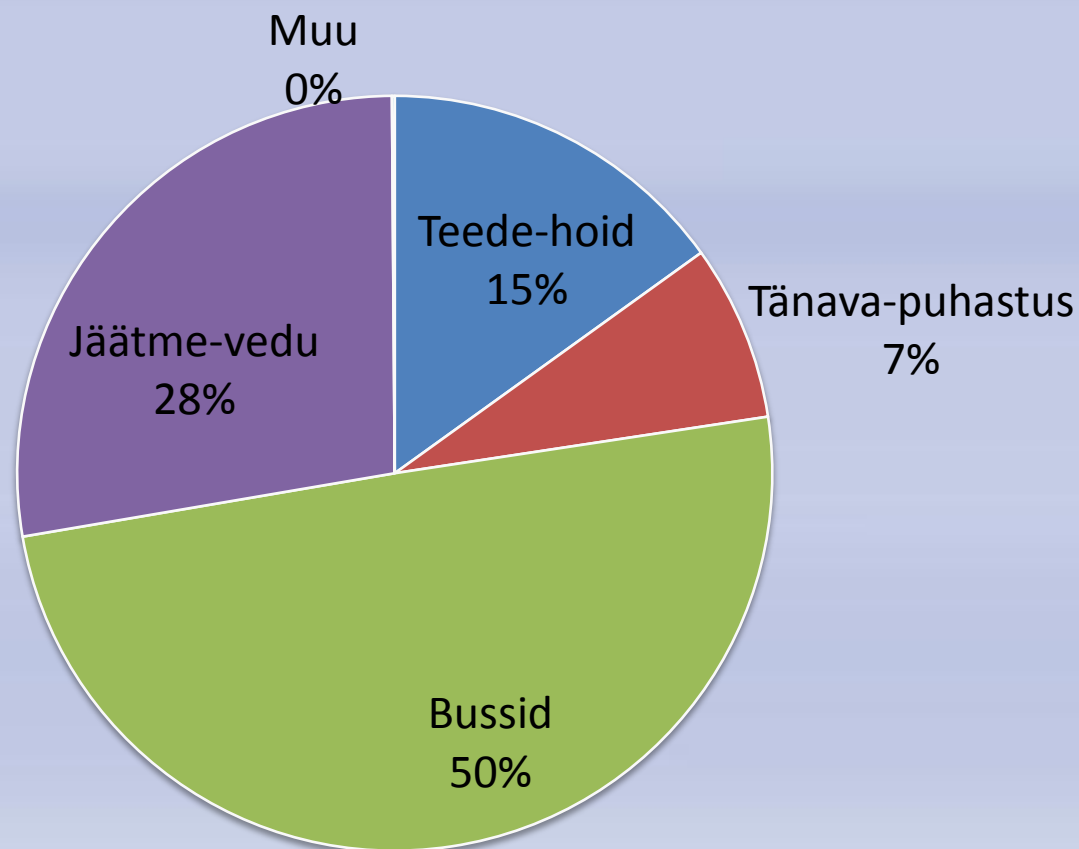

■ CO ₂ ekv tonni/aasta	49974,4	7530,7	3765,0	24842,8	13776,4	59,4
-----------------------------------	---------	--------	--------	---------	---------	------

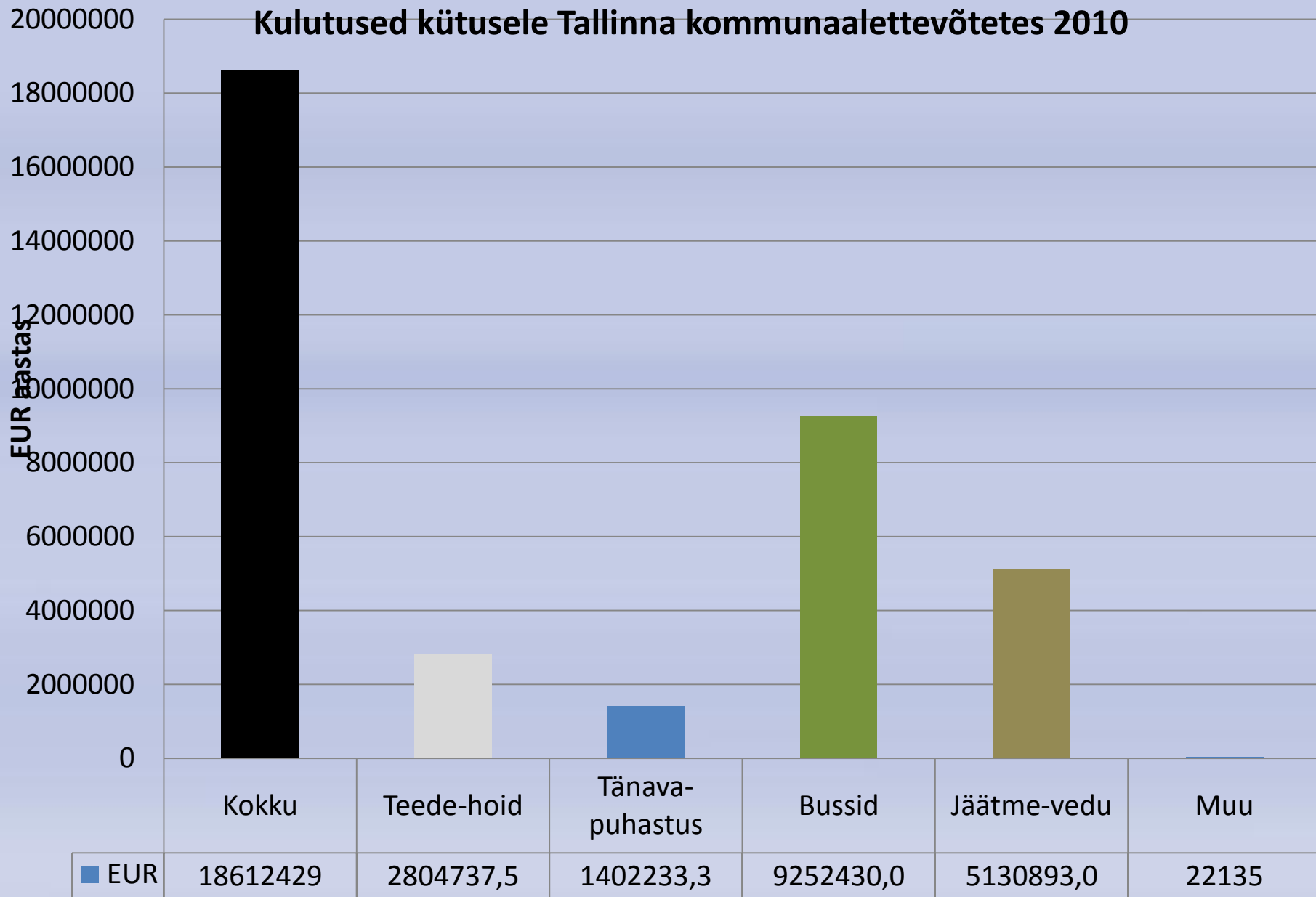

CO₂ heite jagunemine 2010

- Text

Kulutused kütusele Tallinna kommunaaltevõtetes 2010

Eco Driving – CO₂ heite ja kulude kokkuhoiu potentsiaal

- 50% ettevõtetest on osaliselt säästvat sõiduviisi rakendanud
- Puuduvad täpsemad andmed kui paljud veokijuhid on koolituse saanud ja kui regulaarsed on jätkukoolitused
- Pikemas perspektiivis vähendab säästev sõiduviis koolituse saanud juhi kohta 5% kütust ja CO₂
- Arvestades, et osa Tallinna kommunaalvaldkonna ettevõtetest juba rakendab säästvat sõidustiili ja eriveokite puhul on säästuvõimalused piiratumad, siis on 13 ettevõtte veokite säästupotentsiaal kokku ca 2,5-5%

- Regulaarse säästva sõiduviisi koolituse puhul kommunaalettevõtetes
Aastane CO₂ kokkuhoid - 1330-2660 tonni - (ca 0,25-0,5% kogu Tallinna transpordi CO₂ heitest)

Kokkuhoid kütusekuludelt aastas – 0,5-1 miljon EUR!

Juhul kui säästvat sõiduviisi rakendada kõikide veoki- ja bussijuhtide hulgas on säästupotentsiaal: 5600-11 200 tonni aastas

Tallinna transporti puudutavate arengukavade analüüs

- Tallinn on ühinenud linnapeade paktiga, mis kohustab linna vähendama CO₂ heidet 20% võrra aastaks 2020.
- Tallinnal on ambitsioonikas plaan saada Euroopa Roheliseks Pealinnaks aastal 2018.
- Praktiliselt kõikides linna transporti puudutavates arengudokumentides on rõhutatud säästvate transpordiliikide ja transpordi keskkonnamõjude vähendamise prioriteetsust -- kuid – tulemustest ja tegevustes see prioriteet ei kajastu.
- Säästvat sõiduviisi ja raskeveokite kütusekulu ja CO₂ vähendamist enamasti arengudokumentides ei käsitleta

Soovitused veokite keskkonnamõju vähendamiseks

- Kommunaalvaldkonnas otstarbekas keskenduda kahe suurema valdkonna peale – selleks on linna **ühistranspordi sõidukid ja jäätmekäitlusega seotud veokid** (75% küsitletud ettevõtete CO₂).
- Riigihangetes **säästva sõiduviisi koolituse, säästvate rehvide, vähemalt EURO 4 klassile vastava sõidukite ning säästvate alternatiivkütustega sõitvate veokite (nt biogaas) eelistamine.**
- Jäätmemajanduse puhul jäätmetekke vähendamise ning krundil toimuva kompostimise soodustamine selleks, et vähendada transporditavaid jäätmekoguseid ja selle kaudu vedudega seotud keskkonnamõjusid.
- Suunata arendustegevust rohkem rööbastranspordi- ja trolliliinide teenindusalasse, vältides sellega valglinnastumist ja autostumist ning vajadust eraldi bussiliine avama
- NB! Suurim CO₂ ja kütuse säästupotentsiaal on sõiduautode ja kaubavedude hulgas

Soovitused Tallinna transpordi keskkonnamõju vähendamiseks (2)

Suurim CO₂ ja kütuse säästupotentsiaal on sõiduautode ja kaubavedude hulgas

- Ummikumaksu kehtestamine kesklinnas
- Madala saastetasemega ala kehtestamine kogu linnas
- Linnalogistika arendamine
- Säästvate alternatiivkütuste soodustamine
- Ühistranspordi ja kergliikluse eelisarendamine, sh tänavaruumi muutmine autokesksest inimkeskseks
- Transpordivalikute mõjutamine parkimise ohjamise ja liikuvuskorralduse kavade kaudu
- Linna- ja transpordiplaneerimise parem integreerimine autosõltuvuse vähendamiseks